

J. MONZÓ

María Blasco,
popularment
coneguda com
'l'enverinadora
d'Alaquàs'.

HI HA AMORS QUE MATEN

El club de les viudes

Tot just complir-se el trenta aniversari de la mort de l'enverinadora de València, la llegenda de les viudes negres torna a ser actualitat. Els casos més recents d'enverinament avalen aquesta llegenda, que ha esdevingut una obscura història d'amors i odís.

Victor Mansanet

Ho he fet per amor i no em pene-desc de res», confessà Isabel Martínez Jover, una valenciana de 42 anys d'edat, resident a París, davant el Tribunal que la jutjava pel presumpte enverinament del seu marit, Alfred Novo. El procés es va

iniciar quan França acabava de declarar la guerra al III Reich, a les darreries de l'estiu de 1939. Les proves aportades pel Ministeri Fiscal van demostrar la culpabilitat d'Isabel, la qual decidí matar Alfred després de més de dos anys d'infidelitat conjugal. Va ser precisament l'amant del difunt la que va denun-

ciar el cas a la *Sureté*, perquè sospitava de la sobtada malaltia d'Alfred. L'autòpsia del cadàver no va deixar lloc a dubtes: havia estat enverinat amb cianur potàsic. La parricida va ser condemnada i empresonada, tot i que els esdeveniments bèl·lics que presidien l'actualitat d'aleshores no han permès de conèi-

Principals substàncies tòxiques utilitzades en enverinaments criminals

Tòxic	Dosi letal	Síntomes	Propietats
Arsènic	12-25 grans*	Oix, debilitat, vòmits, diarrea amb sang i bilis; convulsions, coma.	En petites dosis i mesclat amb begudes o aliments no té cap sabor especial. Aspecte semblant al sucre i la farina. Fàcil adquisició (raticides, formiguicides, cosmètica, pirotècnia...).
Cianur	300 mil·ligrams	Trastorns gastro-intestinals, oix, espasmes.	Sabor amarg, fàcil dissolució, inofensiu fins que entra en contacte amb els sucus gàstrics. La glucosa actua d'antídot.
Estricnina	100 mil·ligrams	Músculs contrets, respiració dificultosa, convulsions, cara obscura i suosa, boca deformada (<i>risus sardonicus</i>), arcuació d'esquena i cos, ulls desorbitats i mandíbula inferior desencaixada. Espasmes.	Afecta el sistema nerviós produint-hi sensació de benestar. Sabor amarg. S'usa com a tònic i com a metzina per a animals. Ràpida reacció. No s'aprecien característiques típiques <i>post mortem</i> .
Cantaridina	1,5 a 3 grams	Irritació de les membranes mucoses de la vagina, boca, intestins. Anhel sexual.	S'usa com a afrodisíac i com a agent abortiu.
Morfina	5 o 6 grans*	Respiració profunda, coma, suor, contracció de la pupil·la, vòmits, pell groguenca, estat letàrgic.	S'usa com a calmant del dolor. Produeix tolerància i addicció.
Barbitúrics	5 a 20 grans*	Vòmits, suor, debilitat, ulls dilatats, deficiència de sucre en la sang, oix, marejos, coma.	De fàcil adquisició per prescripció.
Èxtasi o Bes del somni	500-1.000 mil·ligrams	No se'n coneixen encara.	Potenciadora de la libido. Llarga durada dels efectes (24 hs.). Menys excitant i barata que la cocaïna. Fàcil adquisició.

* Un gra equival a 0,0648 grams.

Investigacions Paber, agència de detectius a la qual acudí María Blasco amb l'objectiu d'assegurar-se que el seu marit l'enganyava.

xer la sort de la viuda venjativa.

Pilar Prades Santamaria, una xicoteta de 29 anys natural de Begís, se n'anava a dormir la nit del 20 de febrer de 1959 quan la policia va irrompre en la pensió on residia per arrestar-la. Se la inculpà de l'enverinament de la senyora Carmen Cid, en la casa de la qual va servir durant uns mesos. El marit de la víctima, Manuel Berenguer Terraza, metge de professió, va denunciar la presumpta homicida després de comprovar que la malaltia que patia la seua dona havia estat provocada per la ingestió d'arsènic. Les investigacions obertes en relació a aquest cas van descobrir dues víctimes més de la humil servidora. Pilar havia enverinat l'ama d'una carnisseria del carrer de Sagunt de València, «perquè treballava massa i jo volia que no es matara fent faena», segons va declarar. La carnissera va descansar, però eternament, després que

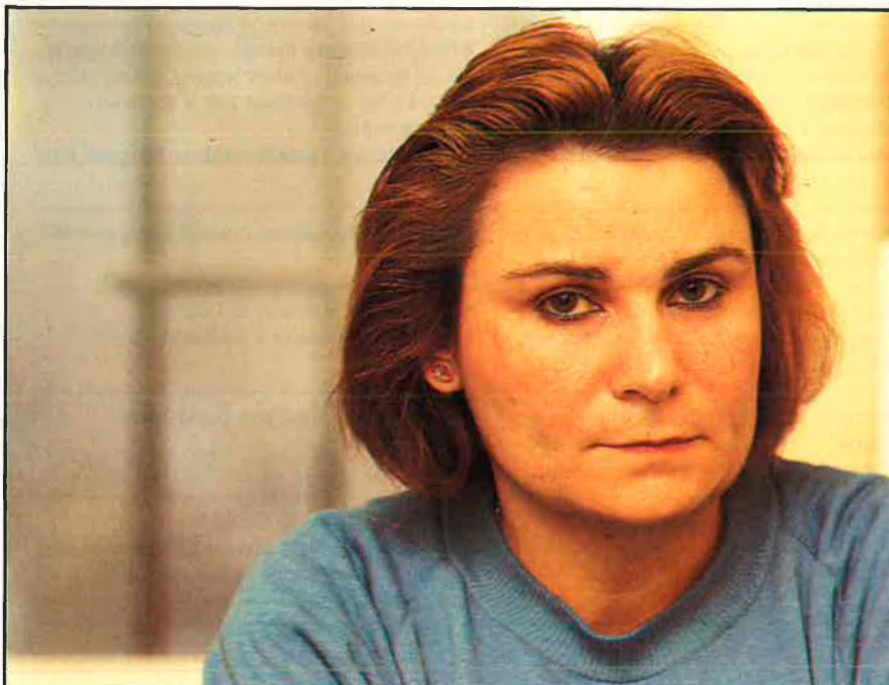
R. J. FA GIL

Mapa criminològic dels Països Catalans en delictes per enverinament. Període 1978-1988*

	Homicidis frustrats (Dones-Homes)		Assassinats (Dones-Homes)		Suïcidis (Dones-Homes)	
València-l'Horta	4	1	1	0	1	2
Alacant	2	0	1	0	0	1
El Barcelonès	2	0	1	1	2	5
La Safor	2	0	1	0	1	1
Balears	1	1	0	1	1	0
Total	11	2	4	2	5	9

Fonts: Audiències, Ministeri de l'Interior i hospitals.

* Dades indicatives.

Encarnació Torner, l'enverinadora de Gandia, responia a les agressions del seu marit administrant-li Formigal.

Pilar li administrava distintes dosis de formiguicida que mesclava amb infusions. La premsa de l'època va especular sobre el vertader mòbil que impulsà Pilar a actuar d'aquesta manera. Alguns comentaristes assenyalaven l'estima que l'enverinadora sentia per Enric Villanova, el carnisser. Va resultar més evident la raó per a l'enverinament de la segona víctima, Aurèlia, amb la qual compartia treball a cal doctor Berenguer i també pretendent. El formiguicida «Diluvio» no va acabar, però, amb la vida d'Aurèlia, tot i que va ser presentant com una prova més en el judici contra Pilar.

La justícia franquista va encruel·lir-se amb aquesta dona, que es va fer famosa per ser l'última ajusticiada a garrot. Això va ser el dia 19 de maig de 1959, en la presó de dones de València, fa ara trenta anys.

Fins que la mort els separe

El trenta aniversari de la mort de Pilar Prades coincideix amb el procés instruït contra Maria Blasco, popularment coneguda com l'enverinadora d'Alaquàs. Maria compareixerà l'octubre que ve davant la justícia per respondre a una acusació d'homicidi frustrat contra el seu marit, Pelaio Amores, cap de la policia local d'Alaquàs. La inculpada va posar tots els mitjans al seu abast perquè Pelaio li fóra fidel. Acudí fins i tot a una nigromant, Teresa Piquer, per demanar-li que embruixara el seu marit. Com que el vodú no funcionava, va contractar els serveis de l'agència de detectius Paber, de València. El suposat detectiu Vicent Paseual Bertomeu va intentar cobrar-li un milió de pessetes i Maria va presentar una denúncia per estafa. Més tard, el Jutjat d'Ins-

trucció número 9 de València va dictar acte de processament contra el detectiu i el seu soci, Eduard Sánchez Ferris, per intrusisme i estafa.

Maria Blasco, segons l'informe de la policia, va enverinar el seu marit amb la finalitat de deixar-lo impotent després que els falsos detectius li comunicaren que mantenia relacions amb una agent del seu cos. L'advocat defensor, Jesús Sancho Tello, intenta rebatre els fets exposats pel ministeri fiscal, segons el qual la processada va enverinar Pelaio amb arsènic que ficava en el menjar. L'hospitalització del policia municipal va revelar la causa de l'estranya malaltia que patia: 560 micrograms d'arsènic que li provocaven vòmits, pèrdua exagerada de pes, una greu lesió de fetge i deteriorament de l'aparell locomotor. Maria Blasco va ingressar en presó i després va ser sotmesa a un examen psiquiàtric en Yeserías. Però el fet més sorprenent d'aquest cas va ser que els agents de la comissaria de Torrent que investigaren el cas van descobrir una xarxa d'enverinadores, coneguda amb el nom del *club de les viudes*, que es dedicava a intoxicar els seus cònjuges per a provocar-los impotència sexual.

Les desavinences matrimonials entre Maria Encarnació Tornero Martínez, de 33 anys, i Vicent Sansaloni Cots, acabaren en el Jutjat d'Instrucció número 1 de Gandia. El dia 6 d'abril de 1988, es va dictar la sentència que condemnava Encarna a dues penes de catorze i vuit anys de reclusió per «dos delictes de parricidi, amb la concurrència de la circumstància agreujant de la responsabilitat criminal de metzina». Tot va començar quan el marit es va assabentar que la seua muller havia concebut una filla fruit de les relacions amoroses amb un altre home. El naixement d'un segon fill, un any després, no va millorar les relacions

conjugals, que van quedar trenca- des amb el naixement d'un tercer fill, la paternitat del qual es desco- neix. Encarna es va venjar de les agressions que rebia del seu marit administrant «Formigal» al fill, pri- mer, i al marit, després. Les dues víctimes van ser internades en l'Hospital de La Fe, de València. La suposada malaltia de tots dos va acabar quan el doctor Gras Borrell, metge de l'Hospital Sant Francesc de Borja, de Gandia, va ordenar l'anàlisi d'orina del pare. Només conèixer-ne el resultat, va remetre informe al Jutjat de Guàrdia de Gandia, que va iniciar les actua- cions judicials pertinents. L'orina contenia una considerable quantitat d'arsènic. L'enverinadora de Gan- dia visitava també una bruixa d'una població pròxima a València. Aquest fet ha tingut seqüeles físi- ques i psíquiques en els infants. El 14 de març d'aquest any, la filla de Maria Encarnació Tornero va apu- nyalar son pare.

Montserrat Arboix Llarch creu haver resolt el problema dels calbs. Propietària d'una perruqueria a Vi- lafranca del Penedès, Montse havia experimentat un mètode casolà per fer créixer els cabells a les seues clientes. I va fer servir el mateix procediment per a posar fi a la pro- funda crisi que amenaçava el seu matrimoni, segons l'acusació, di- luïnt la revolucionària solució cap- il·lar en el cafè. La víctima, Arnal- do Pannocchia, es resistia, en un principi, a admetre la possibilitat d'enverinament, però la seua precà- ria salut i les anàlisis de laboratori van fer que se n'adonara. La infusió d'acònit que la perruquera mesclava amb el cafè va provocar-li, a Arnal- do, trastorns cardíacs i neurològics, cosa que el va obligar a portar du- rant un temps un marcapassos. El fiscal sol·licita quinze anys per a l'acusada, que ara està en llibertat sota fiança.

Mite i ciència

La peculiaritat d'aquests casos i la seua localització poden fer pensar en una mena de modalitat criminal de caire nacional. Això no obstant, no hi ha ara com ara cap estudi ri- gorós o investigació que pugua avalu- ar-ho. Cal dir, però, que la infor- mació de què es diposa és escassa i poc sistematitzada. Només l'espec- tacularitat d'alguns processos per-

Als que disparen per l'esquena

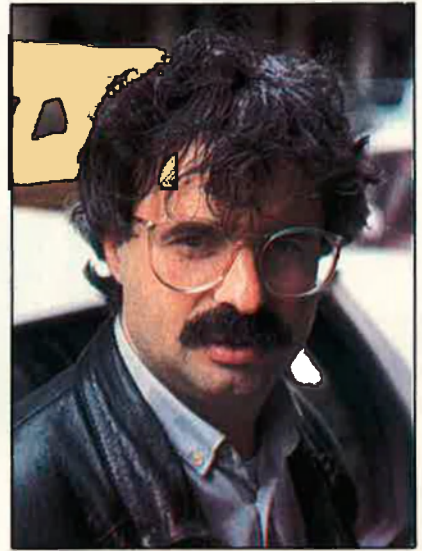
Ferran Torrent

A Miquel Alberola. Em ve al cap una dedicatòria de Raymond Chandler en la qual l'es- criptor anglosaxó lloava els que no disparen per l'esquena. Sens dubte, Chandler pretenia alçar la moral o potser afermar la dignitat de tots aquells que s'enfronten cara a cara amb la seua víctima. En la meua opi- nió, l'autor de *La gran dormida* es- tava en un error. Matar per davant és sinònim de crueltat.

Ben al contrari del que es pensa, els assassins més justos i bondadosos són precisament els que disparen per l'es- quena, ja que la intenció bàsica no és una altra que la pietat per la víctima. El que cau abatut per una bala dis- parada per la rereguarda mor, gene- ralment, per sorpresa, i, per tant, no té temps de patir. Cal en tot moment evitar sofriments gratuïts a la víctima.

Tot i que els enverinaments no són delictes usuals a les ciutats, l'excepció que confirma la regla es dona al País Valencià, més concretament a Valèn- cia, on aquesta mena de pràctica ha esdevingut gairebé una tradició entre les femelles. El cos de les enverinadores d'Alaquàs, un dels municipis més poblats dels ravals de la metròpoli, o el cos de la del carrer de Sagunt, que matà la *senorita* per fer-li un favor, en són exemples.

Acostumats a llegir en les seccions de successos dels diaris assassinats ma- cabres de tota classe, l'enverinament no és sinó l'estètica del crim amable, més encara si el cianur o el popular i accessible arsènic vénen servits amb un bon plat d'ostres o un Rioja collita del 82. Si les víctimes mortals dels enverinaments parlaren —cosa evidentment impossible, si no s'acudeix a al- guna bruixa de l'Horta—, quedarien profundament agraïts als seus assassins. Perquè també els assassins tenen el seu coret. □

Pelayo Amores, marit de Maria Blasco, cap de la policia local d'Alaquàs.

met observar aquesta conducta, en- cara que resulta molt significatiu que al País Valencià, sobretot, s'ha- gen donat més casos d'enverina- ment que en altres llocs, i això va lligat a l'elevada taxa de crims pas- sionals que s'hi perpetren, d'acord amb les dades facilitades per l'ad- ministració de l'estat. Potser per aquesta raó s'ha creat una llegenda negra que té les seues arrels en el ca- ràcter apassionat del nostre poble.

El 1946, un estudi de jurisprudèn- cia mèdica establia cinc-centes causes possibles de mort per enverinament. Posteriorment, l'aparició dels bar- bitúrics i les múltiples drogues sintè- tiques augmenten el ventall de pos- sibilitats per als criminals. A hores d'ara, el més important progrés en la detecció immediata de substàn- cies tòxiques, l'ha realitzat la multi- nacional Abbot Científica, SA, amb la creació d'un sofisticat sistema in- formatitzat basat en un analitzador denominat ADX.